

PERSON- OCH LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

UR INNEHÅLLET

- 2 Föreningsmöte lördagen den 6 maj 1995, kl 10.00
- 3 Rapport från årsmötet den 25 februari 1995
- 6 Sommarens kurs vecka 26
- 7 Dator på biblioteket
- 12 Antalet medlemmar nu 770
- 16 Antalet poster i databasen är nu 2 163 651

1 STEG MOT FÖRÄNDRING

Vår databas växer och blir större och större. Vi har omkring 2,2 miljoner poster samlade vid det här laget från socknarna i Kalmar län, samt ett antal socknar i angränsande län. För att öka tillgängligheten finns nu en dator i Oskarshamnsrummet på biblioteket i Oskarshamn. Här kan även icke medlemmar söka sina rötter. Så många forskare som möjligt bör ju få tillgång till de samlade mängder av data som finns i databasen. Tyvärr måste vi ta en viss avgift för att finansiera våra omkostnader. Detta kan kanske ses som en negativ faktor, men föreningen måste få balans på inkomster och utgifter.

Många forskare har inte någon möjlighet att utnyttja databasen på det sätt som nämnts ovan. Därför har vi en service för brevfrågor. Denna har hittills inneburit att brev med fem frågor har besvarats mot erläggande av returporto. Möjlighet att skriva och begära svar på ett antal frågor kommer att finnas även i fortsättningen. Det är ett utmärkt sätt för den som inte bor i närheten av Oskarshamn att komplettera sina anor. För att göra det lättare både för den som skriver och frågar och för den som skall besvara frågorna, har vi låtit göra en blankett. På detta sätt bör frågeställandet bli mera enhetligt.

Även för brevfrågor kommer vi att ta en avgift, vilket kan tyckas negativt, men som sagts förut, vi måste få ekonomin att gå ihop. Det finns nu också möjlighet för icke medlemmar att få forskarfrågor besvarade, vilket vi inte haft tidigare.

Sammanfattningsvis kan sägas att vi ökar möjligheterna för flera forskare att få tillgång till den stora mängd samlade uppgifter som PLF:s databas utgör. Därtill kommer dock en avgift - utöver erlagd medlemsavgift - för de tjänster vi tillhandahåller.

Ordf. och redaktör	Thor Sjöberg	0491 - 330 39
V. ordf. och sekreterare	Torsten Karlsson	0491 - 132 13
Kassör	J-O Dillström	0491 - 148 36
Datasamordnare	Sam Blixt	0491 - 151 28
PLF, Box 23, 572 21	OSKARSHAMN,	Pg 40 09 38 -7

2 KALLELSE TILL MÖTE

Nästa medlemsmöte blir lördagen den 6 maj kl 10.00 i Parkskolans annex. Efter mötet kommer kyrkoherde Malte Blaxhult från Vena att hålla föredrag om "Emigrationen till Amerika".

Möjlighet till sökning i databasen finns i arbetsstugan till kl. 15.00.

3 RAPPORT FRÅN ÅRSMÖTET DEN 25 FEBRUARI 1995

Ordföranden Torsten Karlsson öppnade mötet och hälsade mötesdeltagarna välkomna samt gav en kort redogörelse för det gångna året.

Ett 40 tal medlemmar hade hörsammat kallelsen och det konstaterades att denna utgått enligt verksamhetsplanen.

Gunnar Källenius ledde sedan dagens förhandlingar och till sekreterare för mötet utsågs Ewa Ericsson. Mötet godkände årsberättelsen utan kommentarer, likaså balans- och resultaträkning och styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Styrelsens förslag till nya stadgar och att som försöksverksamhet placera en dator med databasens innehåll på biblioteket i Oskarshamn, samt införa avgifter för sökning och brevfrågor godkändes av mötet. Slutgiltigt beslut tas på mötet den 6 maj 1995.

Beslut togs om oförändrade årsavgifter för 1996 och verksamhetsplanen godkändes.

Motionen från Stina Norberg, Järfälla, med förslag om databasens utnyttjande via modem har inte givit någon större respons från medlemmarna. Sam Blixt meddelade att intresset för detta undersökts genom förfrågningar i PLF-NYTT, men resultatet blivit ringa. Med tanke på de höga kostnaderna får frågan vila ytterligare ett tag.

Thor Sjöberg valdes till ordförande och Torsten Karlsson, som tidigare varit ordförande och sade sig inte vilja fortsätta, valdes till v. ordförande. Till övriga ledamöter i styrelsen valdes Sam Blixt, Margareta Nilsson, John-Olof Dillström, Sten Lundin, Kurt Stenfelt, Anders Rotvikier samt Marianne Lindén.

Till styrelsen har tidigare inte valts suppleanter, men genom de nya stadgarna blev i år tre suppleanter valda, nämligen Birgit Stenfelt, Ethel Gustafsson och Gustav Bech.

Till revisorer omvaldes Gun Sternersson, sk, Anders Thunberg och som suppleant Allan Bladh.

Som valberedning utsågs Lars-Olof Löfqvist, sk, Magnus Ekstrand och Gun Mauritzson. Till ombud vid Släktforskarförbundets riksstämma i augusti 1995, valdes Thor Sjöberg, Margareta Nilsson och Sam Blixt.

På fråga om hur avgifter erläggs för brevfrågor och hur dessa utformas, blev svaret att styrelsen utarbetar förslag. I anslutning till frågan om brev och brevsvår framfördes ett tack från Torsten Karlsson till Margareta Nilsson för det arbete hon lägger ner på denna uppgift.

Efter mötet talade Torbjörn Sjögren, Läns museet i Kalmar om för oss vad museet innehåller. En gemensam minnesbank som vi bör utnyttja i olika sammanhang. Museet härstammar från mitten av 1800-talet. Utställningslokalerna omfattar ca 3000 m² och där utgör regalskeppet Kronan en viktig del. Föremålssamlingarna har ca 4000 m² magasinsyta och består av olika allmog- och arkeologiska föremål. En databas håller på att upprättas över samlingarna. Arbetet är omfattande då nya utredningar måste göras. Ett omfattande bibliotek ingår också i läns museet. Innehållet består av arkeologi, konst, kulturhistoria, topografiska böcker, doktorsavhandlingar m m. Det finns även ett topografiskt arkiv, som består av utredningar och samlingar, organiserat efter socknar, byar och enskilda gårdar.

4 VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1994

A. FÖRENINGENS STYRELSE HAR VARIT:

Torsten Karlsson	ordförande	Thor Sjöberg	v. ordf., red.
Kurt Stenfelt	sekr.	John-Olof Dillström	kassör
Sam Blixt	dataansv.	Sten Lundin	ansvar för utrustn.
Margareta Nilsson	ansv. för arb.stug.	Anders Rotviker	materialförvaltare
Gustav Bech	ledamot	Ethel Gustafsson	ledamot
Birgit Stenfelt	ledamot		

Styrelsen har hållit fem protokollförda sammanträden under året.

B. ARBETSUTSKOTT

Torsten Karlsson, sammankallande, Sam Blixt och Sten Lundin.

C. REVISORER

Gun Sternersson, sammankallande, Anders Thunberg samt Allan Bladh, suppleant

D. VALBEREDNING

Lars-Olof Löfqvist, sammankallande, Gun Mauritzson och Magnus Ekstrand

E. FÖRENINGSMÖTEN

Fyra föreningsmöten, årsmötet inräknat, har hållits under året. Vid mötena har föredrag i skilda ämnen hållits av följande personer:

Christer Lundh: Familjer och hushåll i det förindustriella samhället.

Thomas Gren: Visning av diabler från gamla och nuvarande Oskarshamn med kommentarer.

Magnus Ekstrand: Karta över Döderhults socken 1870.

Rudolf Thunander: Brott och straff i 1600-talets bondesamhälle.

F. MEDLEMSANTALET

Har under det gångna året ökat till 730.

G. PLF-NYTT

Fyra nummer av medlemsbladet PLF-NYTT har givits ut under året med en genomsnittlig upplaga av 850 exemplar.

H. KURSVERKSAMHET

En veckokurs i släktforskning i PLF:s regi hade anordnats den 27 juni - 2 juli på folkhögskolan i Oskarshamn. Den genomfördes i samarbete med Oskarshamns Folkhögskola och i samverkan med Sveriges Släktforskarförbund och Studieförbundet Vuxenskolan. Kursens syfte var fördjupad släktforskning och utbildning till cirkelledare i släktforskning. Antalet deltagare var 17, varav det stora flertalet kom från andra orter i södra Sverige.

Sten Lundin har varit ledare för en studiecirkel i släktforskning.

I. INFORMATION

Sam Blixt medverkade 31 maj i radioprogrammet "Karlavagnen" i Sveriges Radio P4, klockan 22.00-24.00, på temat släktforskning.

Han demonstrerade databasen samt informerade om PLF och dess verksamhet på "Horns marken" i Horn den 9 juli.

Vid Sveriges Släktforskarförbunds riksstämma i Örnsköldsvik den 26 - 28 augusti representerades PLF av Torsten Karlsson, Margareta Nilsson och Sam Blixt. Databasen demonstrerades och med utställningsmaterial informerades om PLF, vilket allt väckte intresse bland stämmobesökarna. På hemresan besökte de två förstnämnda och Gerd Karlsson SVAR i Ramsele, 20 mil sydväst om Örnsköldsvik, och Släktforskarhus i Leksand.

Julskyltningssöndagen den 28 november anordnades "Öppet Hus" i ALU-lokalen, f.d. Telia's butik vid Stora Torget. Ett flertal medlemmar biträdde de många besökandena med släktforskning och demonstration av databasen vid fyra datorer hela eftermiddagen.

J. EKONOMI

PLF:s ekonomi och ekonomiska förvaltning framgår av framlagt räkenskapssammandrag. Från släktforskare som anlitat databasen har influtit varierande belopp av frivilliga ersättningar för erhållna tjänster. Bland annat har ett belopp inkommit från deltagarna i en släktträff där anhöriga anlitat databasen i forskning inför träffen.

När PLF:s väl begagnade kopiator havererade inköptes en begagnad kopiator för 23 000 kronor. För att finansiera en del av inköpskostnaden och verksamheten till dess nya medlemsavgifter inflyter upptog PLF ett tillfälligt räntefritt lån på 15 000 kronor av Hembygdsföreningen Oskarshamn-Döderhult, vilken förening använder kopiatorn mot ersättning.

K. ARBETSSTUGAN

Jourttjänstgöring har upprätthållits i sedvanlig omfattning av ett antal medlemmar. Antalet inkommande brev med frågor rörande släktforskning, som besvarats, har jämfört med föregående år ökat med omkring 300 till 1 250 med minst fem frågor i varje brev.

L. PROJEKTVERKSAMHET

Antalet poster i databasen har under året ökat med 436 000 och uppgick till 2 062 000 poster vid årets slut. Databasen omfattar totalt 145 församlingar, varav samtliga i Kalmar län med något undantag samt församlingar i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs och Blekinge län. Antalet inmatade poster födda, vigda och döda i Kalmar län beräknas uppgå till omkring 60% av det totala antalet under perioden 1600-talet - sekelskiftet 1900.

Arbetet med läsning, skrivning/inmatning av uppgifter i databasen beräknas ha uppgått till 37 500 timmar. Tre till sex à sju personer har arbetat åt PLF i ett ALU-projekt hela året. 100 à 150 personer på skilda håll i södra delarna av landet har medverkat med helt ideella insatser i nämnda arbetsuppgifter.

M. ANSKAFFNING AV UTRUSTNING

Två datorer har under året försetts med 500 Mb hårddiskar. En laserskrivare har inköpts, samt, som även angivits ovan, en begagnad kopieringsmaskin för kopiering av bland annat PLF-NYTT.

N. ANVÄNDNING AV DATABASEN

Styrelsen anser att det numera mycket stora materialet i databasen skall kunna användas av släktforskare i allt större omfattning. På försök kommer därför en dator innehållande hela databasen att placeras på biblioteket i Oskarshamn. Datorn är "låst" i olika avseenden. Enligt styrelsens mening skall avgift tas ut vid utnyttjandet av datorn, 20 kronor per timme för medlemmar i PLF och 40 kronor per timme för icke medlemmar som bidrag till finansieringen av användningen av databasen. Samma avgifter bör tas ut för svar på brevfrågor. Jourhållningen i arbetsstugan överflyttas till biblioteket.

Styrelsen vill närmare pröva frågan om installation av modem som möjliggör släktforskning i databasen via annan dator och avgiftssystem härför för att täcka kostnaderna.

SLUTLIGEN VILL STYRELSEN VARMT TACKA ALLA, SÅVÄL MEDLEMMAR SOM ANDRA, SOM PÅ OLIKA SÄTT LÄMNAT STÖD OCH BIDRAG TILL PLF:s VERKSAMHET UNDER 1994.

RESULTATRÄKNING

	1994	1993
Anslag	11 050,00	11 550,00
Medlemsavgifter	72 908,00	66 613,00
Sålda skrifter	725,00	2 759,00
Kursavgifter	-240,00	4 457,00
Gåvor	8 226,50	3 600,00
Div. inkomster	<u>620,22</u>	<u>467,00</u>
Sa intäkter	93 289,72	89 447,00
Lokalhyra	1 800,00	3 027,00
Arbetsmaterial	3 401,00	15 931,00
Inköpta inventarier	59 449,00	12 185,00
Administration	40,00	11 632,00
PLF-NYTT	00,00	9 375,00
Böcker	350,00	260,00
El	2 248,00	00,00
Möten, föredrag	2 390,00	1 919,00
Kongresser	11 947,00	18 858,00
Disketter	4 392,00	00,00
Div. kostnader	00,00	1 658,00
Kopiering, serv.avg. mm	01,00	00,00
Övriga främmande tjänster	260,00	00,00
Telefon	1 392,00	2 510,00
Portokostnader	14 084,30	00,00
Gåvor	00,00	600,00
Föreningsavgifter	6 098,00	00,00
Div. övriga kostnader	<u>800,00</u>	<u>00,00</u>
Sa kostnader	108 650,30	77 955,80
Resultat	-15 360,58	11 491,20
Ränteutäkter	<u>436,32</u>	<u>413,55</u>
Resultat	-14 924,26	11 904,75

*****

BALANSRÄKNING

	1994	1993
	941231	931231
Tillgångar		
Kassa	2 467,00	1 727,45
Postgiro	8 697,60	9 392,72
Bank övriga konton	<u>3 082,16</u>	<u>3 050,85</u>
Sa tillgångar	14 246,76	14 171,02
Skulder och eget kapital		
Lån	<u>15 000,00</u>	<u>00,00</u>
Balanserat resultat	2 266,27	00,00
Föreg. års resultat	11 904,75	2 266,27
Redovisat resultat	<u>-14 924,26</u>	<u>11 904,75</u>
Eget kapital	-753,24	14 171,02
Sa skulder och eget kapital	14 246,76	14 171,02

5 TIDSPLAN 1995/96

År	Vecka	Dag	Tid	Verksamhet	Lokal
1995	12	onsdag 22 mars	18.00	Styrelsemöte	Arbetsstugan
	14	onsdag 5 april		PLF-Nytt nr 33	Arbetsstugan
	18	lördag 6 maj	10.00	Föreningsmöte	Parkskolans annex
	26	måndag 26 juni - lördag 1 juli		Kurs i släkt- forskning	Oskarshamns Folkhögskola
	31	onsdag 2 augusti	18.00	Styrelsemöte	Arbetsstugan
	33	onsdag 16 augusti		PLF-Nytt nr 34	Arbetsstugan
	33	lörd-sönd 19-20 aug.		Riksstämman	Stockholm
	35	lördag 2 september	10.00	Föreningsmöte	Parkskolans annex
	42	onsdag 18 oktober	18.00	Styrelsemöte	Arbetsstugan
	44	onsdag 1 november		PLF-Nytt nr 35	Arbetsstugan
	47	lördag 25 november	10.00	Föreningsmöte	Parkskolans annex
1996	4	onsdag 24 januari	18.00	Styrelsemöte	Arbetsstugan
	6	onsdag 7 februari		PLF-Nytt nr 36	Arbetsstugan
	8	lördag 24 februari	10.00	Årsmöte	Parkskolans annex

Tiderna gäller som kallelse om inte annat meddelas!

6 SOMMARENS VECKOKURS

Under vecka 26 1995 (26/6 - 1/7) anordnas en kurs i släktforskning, den 6:te sedan starten, vid Oskarshamns Folkhögskola, liksom tidigare i samverkan mellan Folkhögskolan, PLF, Sveriges Släktforskarförbund och studieförbundet Vuxenskolan.

Kursen omfattar två linjer - en för studiecirkelledare och en allmän kurs för djupare studier inom släktforskningen. Kursen är maximerad till 25 deltagare, men för att kursen ska komma till stånd erfordras 15.

Helinackordering erbjuds på folkhögskolan för 400 kr/dygn. Avgiften för icke boende är 600 kr och berättigar till lunch samt kaffe fm och em.

Kursavgift på 600 kr tillkommer dessutom och avser att täcka kostnader för föredragshållare, material m m.

Förfrågningar: Anders Thunberg, telefon 0491 - 165 92.

Anmälan till: Oskarshamns Folkhögskola, Axel Munthes stig 1, 572 32 OSKARSHAMN.
Telefon 0491 - 135 40.

7 DATOR PÅ BIBLIOTEKET I OSKARSHAMN

Den i förra numret av PLF-NYTT omtalade datorn är nu på plats i Oskarshamnsrummet på Oskarshamns bibliotek. Starten skedde omkring den 15 mars och den 21 mars hade representanter för PLF en information för bibliotekarierna om hur det fungerade. Bokning av tid för användning av datorn sker vid utlåningsdisken. En nyckel får lånas för att kunna starta datorn. Instruktion och handledning för datorns hantering vid start och sökning finns vid datorplatsen. Betalning för använd tid erläggs vid återlämningen av nyckeln.Handledningar är framtagna i ett antal exemplar och möjlighet till hemlån finns för den som vill studera densamma närmare. Biblioteksfilialerna i Oskarshamns kommun har även fått exemplar av handledningen för att kunna låna ut till intresserade släktforskare. Fråga på Ditt bibliotek. I den här mappen med uppgifter och information om datorn finns även en lista med namn på personer inom PLF som ställer upp och hjälper till vid behov. Ring gärna och begär hjälp om Du behöver.

8 LÄSÖVNING

Denna text, jämte ytterligare några, har vi fått från Stina Norberg i Järfälla. Vi tackar så mycket.

Järfälla den 1718
Hilf Kristoffersson
Lätt. och till eder minn. blygghet att
i vilka vara jag vill och hjälpa andra personer
Suntgjord på att minn. blygghet fort ifrån
Gänning till udvalda, för vad som i Lund
och annan, och till lytt, flert omal skal
iag vill för tillä. pauningar till ett lya. samt
föra gäver. andra. person. samt. samt. af var.
Hilf Kristoffersson, iag twiflar nitigt på det
utgan i giora. minn. blygghet. iag skal. iag skal.
nitigt twifla om utgan iag skal. iag skal.
Hilf Kristoffersson, iag twiflar nitigt på det
1718
Jacob Robax

9 VÄNORTSMÖTE I USA

Andover i staten Illinois är Kristdalas vänort. Många kristdalabor invandrade till Andover under 1800-talet och med anledning av detta inbjuder invånarna i Andover till vänortsmöte och 160-års jubileum den 2 - 3 juni 1995. Du som har släktingar från Kristdala som utvandrat till Andover är kanske intresserad att följa med och träffa deras ättlingar. Ta kontakt med Marianne Lindén, Åsjögle, 570 91 Kristdala, tel. 0491 - 720 52, så får Du veta hur det hela kommer att arrangeras.

10 EFTERLYSNINGAR

- I Jag söker föräldrar och övriga anor samt i förekommande fall födelse- och dödsdatum för följande personer:
1. **Sven Månsson**, f okänt var och när, troligen i Hjorted. D i Hjorted, okänt när, men efter 1702 bosatt i Spjutshult. Gift i Hjorted 1686-10-10 med:
  2. **Kerstin Jönsdotter**, f okänt var och när, troligen i Hjorted. Vid vigseln bosatt i Björkhult/Börkhult. Död okänt när, dock efter 1702. Då bosatt i Spjutshult.
  3. Bondemannen **Per Johansson**, f i Virserum ca 1647. D i Odensvi 1760-08-28. Bosatt i Eneby, Karrum och vid sin död i Frö. Han gifte sig 1:a gången i Odensvi 1670-10-16 med:
  4. **Kerstin Svendsdotter**, f okänt var och när, troligen i Odensvi. Bosatt i Kulla vid vigseln. D i Odensvi, okänt när, dock någon gång mellan 1681 och 1688.
  - 4a **Per Johansson**, gift 2:a gången i Odensvi, okänt när, dock någon gång mellan 1681 och 1688 med:
  5. **Bothel Månsson**, f i Odensvi ca 1655, från Karrum. D i Odensvi 1690-04-06.
  6. **Per Johansson**, gift 3:je gången i Odensvi 1690-11-21 med **Ingeborg Pärsson**, f i Odensvi, okänt när. Tjänade i Prästgården vid vigseln och var fr Sanda. Död i Odensvi 1713-07-19. Bosatt i Frö.
  7. **Per Nilsson**, f okänt när och var, troligen i Odensvi. Bosatt i Eneby. Död i Odensvi, okänt när. Gift i Hallingeberg 1675-11-21 med:
  8. **Marie Esbjörnsdotter**, f okänt var och när, troligen Hallingeberg. Död okänt var och när. Vid vigseln bosatt i Hysinge, Odensvi.
  9. **Anders Olofsson**, f okänt var och när, troligen Hallingeberg. Död i Hallingeberg, okänt när, dock före 1708. Bosatt i Hult. Gift i Hallingeberg 1693-10-22 med:
  10. **Karin Jönsdotter**, f i Hallingeberg 1668-09-06. Död i Hallingeberg 1724-12-24. Bosatt i Hult. Gift 2:a gången i Hallingeberg 1708-11-15 med:
  11. **Nils Eriksson**, f okänt var och när, troligen i Hallingeberg. Död i Hallingeberg, okänt när.
- Jag emotser tacksamt alla uppgifter om några/någon av ovannämnda personer till:
Karl Erik Brandt, Slätthult, 510 22 HYSSNA. Tel. 0320 - 397 88.

*****

- II Jag söker uppgifter om min f.f.m.f.f.m.f. **Per Ericsson och hans familj**. Per Ericsson föddes den 7/7-1723 i Käreby, Vena socken (H). Hans hustru **Carin Jonsdotter**, föddes den 1/8-1736 i Juthorva, Vena socken (H).
Barn: Sonen **Eric**, född den 4/9-1756 i Vena. Sonen **Nils**, född den 8/2-1759 i Vena. Dottern **Catharina**, född den 19/10-1761 i Vena. Sönerna **Jon**, född 3/3-1765 i Vena och **Jöns**, född den 20/8-1768 i Vena. Dottern **Maria**, född den 6/8-1772 i Vena.
Familjen var bosatt i Käreby, Vena socken (H) och där är alla barnen också födda. Jag kan inte spåra Per Ericsson samt sonen Erik och dottern Maria vart de tog vägen. Jag har letat i husförhörslängderna för församlingarna Vimmerby (H) och Hultsfred (H) fram till 1830, dock utan resultat.
Uppgifterna om denna familj samt vart de tog vägen mottages tacksamt.
Erik Carlsson, Granitvägen 30 A, 577 37 HULTSFRED.

*****

11 PRESSGRANNAR

* **Släkthistoriskt Forum**, 1/95, Sveriges Släktforskarförbund, har artiklar om "Jenny Lind - 175 år sedan hon föddes", "En fransysk visit" om forskning i franska arkiv, "Komministergården i Malung - centrum för illegal kaffehandel?" samt "Att forska efter levande släktingar i allmänhetens terminal" en handledning i hur man kan använda skattekontorens terminaler.

* **Hallandsfarares Information**, december 1994 har publicerat en tabell över avlidna båtsmän på Amiralitetssjukhuset i Karlskrona, 1790-1807.

* Ur **Rotposten, nr 3/1994**, Jönköpingsbygdens Genealogiska förening, saxar vi följande om Göta hovrätts arkiv. Arkivet är inrymt i lokaler på 2:a våningen i "Folksamhuset", Lantmätargränd 4 i Jönköping. Öppettider: Måndag till fredag 9-12 och 13-15. Arkivet är ett rent domstolsarkiv och omfattar endast arkivalier uppkomna inom domstolsväsendet. Handlingar finns från slutet av 1500-talet - tills nu och allt är förtecknat och lätt tillgängligt. Arkivet är enmansbetjänat och förestås av Gun Pettersson.

Omfattningen är ca 6000 hyllmeter av renoverade domböcker från häradsrätter och rådhusrätter från 1500-talets senare del till 1970, småprotokoll 1701 - 1970, Göta hovrätts egna domar från 1635 - tills idag, domar i brottmål och civilmål samt Kungl. Maj:ts brev i olika former. Adelsbouppteckningar, testamenten m m 1628 - 1916. Varje år besöks arkivet av 8 - 900 forskare från hela landet som disponerar 8 forskarplatser.

12 MEDLEMSANTALET är nu 770

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i PLF.

Nr	Namn	Postadress	Postnr	Postort	Telefonnr
937	Åsa Holgersson	Gillsby 6485	387 96	KÖPINGSVIK	0485-701 39
938	Olof Winnbrandt	Emanuel Birkes väg 5	144 30	RÖNNINGE	08-532 570 77
939	Sven Åkerman	Sandgatan 10	602 21	NORRKÖPING	011-10 46 55
940	Malin Karlsson	Frövivägen 17	579 83	HÖGSBY	0491-212 06
941	Whilly Roos	Rycketoftavägen 10	260 33	PÅARP	042-22 93 93
942	Cecilia Nilsson	Ekenäs 4288	579 92	HÖGSBY	0491-514 52
943	Per-Johan Weidolf	Barrikadvägen 2	352 61	VÄXJÖ	0470-632 52
944	Arne Carlsson	Klockaregården	139 50	VÄRMDÖ	08-570 240 77
945	Sven Ireman	Rödslevägen 18	572 50	OSKARSHAMN	0491-165 33
946	Jan Andersson	Vita Lammets väg 70	393 59	KALMAR	0480-183 58
947	Barbro Forsberg	Mastvägen 7	181 43	LIDINGÖ	08-?
948	Ewy Johnsson	Västerviksvägen 20	577 34	HULTSFRED	0495-916 25
949	Gösta Wahlborg	Strandvägen 10 B	572 40	OSKARSHAMN	0491-773 23
950	Göte Carlsson	Kålgårdsgatan 7	570 91	KRISTDALA	0491-704 43
951	Åke Rennstam	Betvägen 7	232 02	ÅKARP	040-?
952	Jens Svefors	Ronnebygatan 39	371 33	KARLSKRONA	0455-?
953	Karin Thermaenius	Birkagatan 24	113 39	STOCKHOLM	08-32 89 75
954	Gösta Bradley	Klockarebacken	572 51	OSKARSHAMN	0491-100 25
955	Ebba Sigemo	Simborgarvägen 10	184 37	ÅKERSBERGA	08-540 218 55

19 nya medlemmar sedan PLF-nytt nr 32

13 AVLIDEN MEDLEM

Vår medlem, Lisbeth Alpfjord, Mönsterås, har avlidit efter en mycket kort tids sjukdom. Hon var dotter till Linnéa och Evald Hellström, Emsfors och bodde under sin uppväxttid i Hovslätt utanför Jönköping.

Hon var folkskollärare och som sådan tjänstgjorde hon i nära 40 år i olika skolor i sin hembygd Mönsterås. Första tiden som klasslärare och därefter som tillsynslärare. Under senare år verkade hon som speciallärare vid Parkskolans högstadium.

Redan tidigt kom Lisbeth Alpfjord att intressera sig för sin släkts historia. Hennes forskningar ledde bl a till kontakter med släkt och släktforskare i USA. Hon blev tidigt medlem i vår förening och arbetade med att föra över uppgifter från 1800-talets kyrkböcker till PLF:s databas. Efter sin pensionering 1994 räknade hon med att få fortsätta detta arbete med ännu större intensitet. Nu blev detta tyvärr inte henne förunnat. Sjukdom ock död drabbade henne helt oväntat.

Föreningskamraterna sörjer Lisbeth Alpfjord och känner stor saknad efter henne.

14 LÖSNING TILL LÄSÖVNING

Hälssan medh Gudh alsmächtig

Nilss Christopherson

Dett ähr till eder min Tienstel. begiäran at
i wille wara så godh och Hielpa Anderss Person I
Tiustgiöhl så at min wang kommer fort ifrån
Jönekiöping till uddewalla, Ehwad som i Kun-
nen och Han eder till lyter, Edert omak skall
iag wäll för skylla pänningar till att leja skiuts
före Hafwer Anders Person emot tagit af wår
Her* Befalningsman, iag twiflar inthet på de(t)
uthan i giöra mig den stora wänskapen i skolen**
inthet twifla om uthan iagh skall eder wäll för-
skylla eder gudj befallat af Hulingry d. 18 Sept
1718

Jacob Robak

* jag är osäker på denna förkortning

** tredje bokstaven är troligen ett slarvigt skrivet o

I läsövningen från 1676, i förra numret, stod *strander*. Vi förmodade att det var en felskrivning för *stränder*. Sperling Bengtsson i Haverdal har haft vänligheten att påpeka att det hette *strand - strander - stranderne* åtminstone en bit in på 1700-talet. Vi tackar för detta påpekande!

15 SLÄKTFORSKARDAG OCH ANBYTARTRÄFF

Demonstration av databasen.

Vid Kalmar läns genealogiska förenings anbytarträff på biblioteket i Emmaboda lördagen den 11 mars demonstrerades PLF:s databas av Sam Blixt. Kön till datorn var hela dagen fem - tio personer.

Vimmerby-Hultsfreds Släktforskarförening anordnade lördagen den 25 mars släktforscardag i Ordenshuset, Virserum. Även där stod ständigt intresserade släktforskare i kö hela tiden för att få fram uppgifter ur PLF:s databas med hjälp av Sam Blixt.

16 DATABASEN

Frågor på databasen sänds till PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN.

Frågerutinerna har blivit ändrade så tillvida att vi har konstruerat en blankett som i fortsättningen skall användas av den som ställer frågor för sökning i databasen. Avsikten är att få frågeställningarna mera enhetliga. Det gör sökning och besvarandet av brevfrågorna både effektivare och lättare. Med den stora mängd brev som vi erhåller, så är det nödvändigt att få det hela att flyta snabbare. Under en övergångsperiod går det bra att skriva vanliga brev som hitintills, men så småningom hoppas vi att de flesta har fått och använder blanketten. Omfånget per brev är fortfarande fem kortfattade och begränsade frågor. Avgiften för sökning finns angivet på blanketten. Returporto tillkommer. Vi är tacksamma för att få Dina synpunkter på denna nya rutin.

Antalet inmatade poster ökar och är nu 2 163 651. Sammanställningen över databasens innehåll är denna gång komplett och är utformad som en bilaga. Den kan vara lättare att hantera på så sätt.

Ett stort tack till alla som medverkat med läsning, skrivning och/eller inmatning.

Vill Du själv hjälpa till med något av detta? Kontakta Sam Blixt!

17 DATASEMINARIUM I VÄXJÖ

Kronobergs Genealogiska Förening, KGF, hade den 18-19 mars 1995 inbjudit släktforskarföreningar och enskilda till ett dataseminarium i Växjö. Seminariet var förlagt till S:t Sigfrids Folkhögskola och syftet var att diskutera och om möjligt fastställa normer för databaser, inmatningsrutiner, sökrutiner m m. Ett 40-tal personer hade hörsammat kallelsen. De flesta var representanter för släktforskarföreningar, men också från universitetet i Linköping och högskolan i Växjö fanns representanter. Från PLF deltog Thor Sjöberg och Sam Blixt.

Efter en inledande diskussion om definitionen på en databas, kom frågorna mer och mer att gälla det arbete som läggs ned på att göra avskrifter av olika typer av kyrkoarkivalier.

Man frågade sig - med all rätt - vad skall detta enorma arbete ha för syfte? Finns ett behov? Forskning har ur olika synpunkter ett värde och har värdet bestånd i framtiden?

Flera deltagare redovisade resultat av arbete med sina databasupplägg. Peter Berkesand, Linköpings universitet, berättade om fyra församlingar i Linköping som studerats beträffande hälsotillståndet under perioder av 1800-talet. Lars Göran Johansson från Emigrantinstitutet, redogjorde för deras databas, som innehåller ca 170 000 poster om emigranter. Sam Blixt, PLF, talade om den databas som PLF har och som är bland de största i Sverige. Helmer Danielsson, KGF, visade hur deras databas vuxit och som nu utgör ca 250 000 poster. Den startade 1989 och ideerna till upplägget kom från PLF.

Andra dagen talade Olof Cronberg, KGF, om upphovsrätten, som kan vara bra att tänka på i sådana här sammanhang. I samband med upphovsrätten diskuterades om hur vi sprider de uppgifter som finns i alla de typer av databaser som växer fram. En del hävdade fri tillgång till de data som finns, men majoriteten ville att upphovsmannen bestämmer spridningsgraden. Normering av namn var en annan fråga som diskuterades. Med bokstavstrogen avskrift av originalen kan det vara svårt att göra normeringar. Här gavs endast tips om hur det kunde gå till.

Olika typer av databasprogram eller hanterare togs också upp för genomgång. Här varierade erfarenheterna och var och en rekommenderade sin typ. För att kunna utbyta data emellan varandra gavs rekommendationen att göra den i form ASCII-filer.

Som slutsats blev intrycket att sådana här genomgångar behövs och man enades om en ny träff om något år. En arbetsgrupp utsågs med syfte att arbeta med de viktigaste frågeställningarna som kommit fram på detta möte och förbereda nästa.

*****

Brott och straff i 1600-talets bondesamhälle.

Sammandrag från föredrag hållet av fil. dr Rudolf Thunander vid PLF:s föreningsmöte den 26 november 1994.

Andra delen.

Varje tid har sina brott och det finns också brott som är tidlösa, som t ex dråpen och stölderna. Andra brott däremot är bundna till sin tid. 1600-talet hade sina brott, t ex sedlighetsbrotten. Sexuella förbindelser före och utanför äktenskapet är ju för dagens människor privata angelägenheter men var på den tiden kriminaliserade. Bakgrunden till detta var en offensiv, som var inspirerad av kyrkan efter reformationen, emot all brottslighet och omoral, i synnerhet mot sådant som hotade stabiliteten i bondesamhället. Ordnade förhållanden var något som strävades efter när det gällde äktenskapet och det skulle helst inte finnas några barn vars faderskap var i tvivelsmål.

För kyrkan var förbindelser utanför äktenskapet syndiga men drogs även inför världslig domstol och där fick de föräktenskapliga brotten olika beteckningar. Det var lägersmål, lönska-läge och möskändning och där var straffet böter. De utomäktenskapliga förbindelserna rubricerades som hor, enfalt hor, dubbelt hor. Enfalt hor var när en av parterna var gift och vid dubbelt hor var båda gifta dock inte med varandra. För dessa brott var straffet böter.

Det inträffade något märkligt 1608, nämligen att det året kom den gamla landslagen från 1442 ut i tryck för första gången. Lagen hade bara existerat i form av handskrifter tidigare. Den hade

ingen kyrkobalk som var giltig och då gjordes ordagranna utdrag ur Moseböckerna i Gamla testamentet och fogades till den svenska landslagen. Mose lag upphöjdes därigenom till svensk lag, vilket var mycket märkligt, och det blev så ända fram till 1734. I detta tillägg till lagen, som kallades Appendix, så stadgades det dödsstraff både för enfalt och dubbelt hor. "Skall döden dö både horkarlen och horkonan" citerades från tredje Mosebok, 19 kapitlet. I häradsrätter och rådstugurätter dömdes då på detta sätt efter Guds och Sveriges lag.

För horsbrotten dömdes alltid till döden, men inga dödsstraff fick gå i verkställighet utan att hovrätten fått pröva domen. Därför hamnade alla dessa dödsdomar i hovrätten. Under åren 1635 till 1644 underställdes Göta hovrätt 560 dödsdomar för enfalt hor från Småland och Öland. Betänk då att en tioårsperiod omfattar 520 veckor och det innebär minst ett sådant brott i veckan.

Det är ju alltid två personer som begår ett horsbrott och detta innebar också att 1 120 personer dömdes till döden under den här tioårsperioden. Antalet personer motsvarar innevånarna i en socken eller en stad som Jönköping på den tiden. Nu inträffade inte detta eftersom alla dödsdomar skulle prövas av hovrätten och där satte man sig över lagtexten "döden dö" och upphävde därför dödsdomarna och förvandlade dem till böter. Det här konsekventa upphävandet av dödsdomarna för enfalt hor ledde till att en ny straffordning kom till 1653. I denna avskaffades dödsstraffet för enfalt hor och ersattes av böter, och böterna skulle dömas ut i underrätterna. Det har aldrig inträffat i Sverige att någon avrättats för enfalt hor. Inte ens efter fjärde resan som det stod i lagen har någon dödsdom gått i verkställighet.

En strängare bedömning gällde för dubbelt hor. Där stadgade inte bara lagen "döden dö" utan även en rad kungliga förordningar. Gustaf Adolf skrev år 1615 "begår någon dubbelt hor miste livet utan alla nåder". Under dessa perioder av 1600-talet som jag undersökt, underställdes 63 dödsdomar för dubbelt hor Göta hovrätt, och i 28 fall verkställdes dödsstraffet och i 35 fall blev utgången en annan. I några av de senare var det soldathustrur som blivit inblandade. Det var ju en krigisk tid under 1600-talet och som förmildrande orsaker framfördes att deras män varit länge och långt borta i konungens tjänst. Andra skäl för upphävande av dödsstraffet kunde vara att en av parterna hade tagit till flykten, och då ville man inte att bara en part skulle svara för handlingen. I de 28 undersökta fallen fanns inget sådant förmildrande skäl utan där fastställde hovrätten dödsdomen. Den dömde har också förvärrat situationen genom att också begå andra brott och genom att ta till flykten.

I ett mål från Stranda härad dömdes till syndarnas fördel. Fältväbeln Erik Persson Löv och soldathustrun Kirsti Persdotter hade syndat och fått barn tillsammans. Båda var gifta på var sitt håll och det var alltså dubbelt hor. På tinget i Mönsterås år 1681 dömdes de till döden. Hovrätten sade "att rent juridiskt så hade de förverkat livet" men det fanns förmildrande omständigheter. Ett skäl var att kvinnans make inte hörts av på tre år. Det gick rykten om att han hade gift sig med en annan kvinna i Riga. Ett annat skäl var att fältväbeln själv hade tjänat kronan troget i många år vid krigstjänst utomlands. Han hade suttit fången både i Danmark och Polen. Ytterligare en förmildrande omständighet var att fältväbelns hustru bad för honom och att Kirsti suttit fängslad ganska länge på Kalmar slott i väntan på hovrättens dom. De förmildrande omständigheterna sammantaget gjorde att Kirsti och Erik blev ett av de 35 paren som slapp att döden dö för dubbelt hor och deras dödsstraff förvandlades därför till böter.

Ett annat brott, som kan sägas vara bundet till sin tid, var barnamorden. Det var ett kvinnligt brott och det begicks nästan alltid av en ogift kvinna som hade fött ett s k oäkta barn. Beskrivningen som lagen gjorde av brottet var att kvinnan dolt sin avlelse, fött i enslighet och lönndom, dvs hon hade inte talat om att hon väntade barn, hon hade varit ensam när hon födde och sedan dödat barnet.

Brottet var inte ovanligt. Av sådana mål kom två, tre fall till hovrätten varje år från Småland och Öland. Bakgrunden var tidens ekonomiska och sociala förhållanden. Det som väntade en ogift mor med barn i det gamla bondesamhället var osäkra utsikter till försörjning och giftermål. Dels hade hon gjort sig skyldig till ett sedlighetsbrott, och för detta väntade straff. Var dessutom barnafadern en gift man så visste hon att straffet skulle bli att slita ris och förvisas från häradet om

inte medel fanns till böterna. Föda barnet i hemlighet och döda det var en desperat åtgärd och ofta enda utvägen för att slippa undan straff och social katastrof.

Straffet för barnamord var, liksom för andra mord, döden. Inget dödsstraff gick i verkställighet utan frivillig bekännelse från den anklagade och det var inte alltid en sådan kom. Det var vanligt att de misstänkta barnamörderskorna nekade och påstod, att barnet var fött för tidigt eller dödfött. Nu var bekännelsen viktig både för kvinnan och för rättskiparna, som aldrig lät en dödsdom gå i verkställighet utan en frivillig bekännelse. "Sådan övergår all bevisning" konstaterade lagkommissionen. Ingen tvivlade på att en bekännelse innehöll sanningen om den hade avlagts på, som den kallades "dödsbidan", dvs en situation där döden närmade sig. Uppfattningen var att då kunde en person inte ljuga.

När så ett mål kom inför hovrätten och indicierna var många och starka och den anklagade barnamörderskan nekade, arrangerades ibland en skiltsavretning. Avsikten var att få fram en bekännelse från den misstänkta, som fördes ut till avrättningsplatsen. Tron att underrättens dom hade fastställts och dödsstraffet skulle verkställas kunde få en misstänkt person att omtala sanningen. Om nekandet fortsatte skulle hon frikännas och om bekännelsen kom skulle avrättningen ske. På så sätt skulle domstolen få fram sanningen och brottslingen undgå att som det hette "gå obekänt till döden".

Om barnamord och sedlighetsbrott här till de tidsbundna brotten, så hör stölderna till de tidlösa. Tjuvar fanns då som nu och brotten straffades. De brottmål, i domstolarna, som rör stölder kretsar i regel omkring det stulna och dess värde. Före 1653 skulle stöld, som översteg ett värde av en halv mark enligt landslagen och en mark enligt stadslagen, bestraffas med döden. I underrätterna dömdes de skyldiga också till detta straff. Inflationen hade emellertid gjort sådana värdegränser helt orealistiska sedan länge. Därför när sådana mål kom till hovrätten, upphävdes alla dessa dödsdomar och det ledde till att i straffordningen 1653 höjdes beloppen till 60 daler. Vanligaste stöldobjektet var husdjur, hästar, kor, kvigor, oxar osv. Denna typ av tjuvar kallades "gortjuvar" dvs en tjuv, som stal ett levande djur, slaktade det och åt upp det. Husgeråd, kläder och matvaror frestade till stöld, men det allra begärligaste var naturligtvis pengar. Det kunde vara 10 daler, eller en silversked. Ibland stals verkligt stora kontantbelopp.

Stöld i kyrkan var ett allvarligt brott och där behövde inte beloppet överstiga 60 daler. Kyrkstöld var egentligen lika straffbart oavsett beloppet. I häraderna här omkring härjade en kyrktjuv på 1680-talet som hette Måns Bengtsson. I skogen i Mörlundatrakten hade han fått se en svart hund som följde efter honom på vägen. Det visade sig att den här hunden inte var någon annan än hin onde själv. Hin onde ingav Måns Bengtsson att han inte skulle kunna gå förbi en kyrka utan att stjäla ur den. På Satans ingivelse, som Måns sa till rätten, började han att stjäla ur Ålems kyrka där han stal 20 daler. Han fortsatte till Högsby där stal han 30 daler och sedan till Dörby där han greps. Måns ställdes inför rätta och dömdes till galge och gren.

Stöld är som sagt tidlösa brott. "Du skall icke stjäla" var det sjunde av Guds bud och på det byggde den svenska landslagens tjuvabalk. I dess första paragraf finns bestämmelser som säger en del om de värderingar och synsätt som rådde på den här tiden. Paragrafen lyder: "Bästa ting som bonden har i sitt bruk är hans lagvigda hustru, den som stjal henne från bonden han är den värste och störste tjuv, och därför den som lockar bondens hustru ifrån honom och löper bort med henne, blir han gripen på plats gärning så skall han föras till ting och dömas och hängas högre än andra tjuvar".

Det förekom då och då att den paragrafen åberopades. Detta gjordes bl a i en dom från 1661 över skomakaren Måns Lagersköld Malmbäck för att han rymt i väg med trumslagarhustrun Karin. Trumslagaren var ute i krig mot danskarna. Båda var gifta på var sitt håll och fick barn tillsammans och hade alltså begått dubbelt hor. Det betydde för skomakaren att han dömdes till halshuggning för dubbelt hor och hängning för stölden av det bästa som trumslagaren hade i sitt bruk, nämligen hans lagvigda hustru. Hur rätten klarade ut detta framgår inte klart, men skomakaren fick inte leva utan blev avrättad.

Ett annat tidlöst brott var dråp. På 1600-talet var dråp ett av det vanligaste grova våldsbrotten. Liksom mord innebar detta dödandet av en annan människa. Dråp kunde ske i hastigt mod och utan beräkning eller avsikt. Därför så utmätte man noga om det skulle betecknas som ett viljadråp eller vådadråp. Det var dramatiska och spektakulära brott med ett brett spektrum av motiv, vapen och omständigheter. Varje brott är ju unikt, inget är likt det andra.

I mitt material från Småland och Öland med 194 stycken sådana brott kan i mängden urskiljas något som kan kallas för typiskt. För det första kan konstateras att 1600-talets dråp var ett manligt brott. I vart och ett av de här 194 dråpen är två personer inblandade, en dråpare och ett brottsoffer. Detta gör 388 personer och av dessa var endast åtta kvinnor. I övrigt var det män som dräpte och män som dräptes.

Sambandet mellan våldsbrott och alkoholförtäring har ju ofta påpekats och det framträder tydligt i de här målen från 1600-talet. I mer än hälften av fallen omtalas alkoholen direkt som en omständighet och den kan anas i flera. I rannsakingarna räknas de många tillfällen upp som fanns att dricka öl och brännvin i det gamla bondesamhället. Det var bröllop eller brudöl, barnsöl, slätteröl, kyrkogångsöl och gravöl m. fl. Det finns många noteringar i domböckerna som tyder på att drickandet gick till övermått, som "alla över sig druckna", "så drucken att han näppeligen kunde gå", "dråparen så beskänkt att han intet visste sig hava skadat". Vid sådana tillfällen och i sådana miljöer var det som våldsbrotten begicks. Skådeplatsen var ett kalas eller en ölstuga där öldrickande karlar hade samlats. Ett gräl började och blev hetsigare och innan man riktigt visste hur det hela gått till så var knivarna framme. I värsta fall blev resultatet ett dråp.

Det var en "hederns och ärans kultur" som rådde. Med sprit i kroppen var en karl bland karlar känslig för minsta tecken på att hans värdighet och rättigheter ifrågasattes, och det som vi kan tycka var bagateller och futtigheter kunde då bli en utmaning att försvara sitt anseende och prestige. En sådan reaktion kunde bli frågan om liv och död.

Öl och gräl var alltså dråpets vanligaste förspel. Scenen var en ölstuga eller en vinstuga. Om ett typiskt dråp från 1600-talet är möjligt att beskriva, så är det dessa inslag som ingår däri, i övrigt är det många varianter. Kniven var det vanligaste vapnet, men det förekom yxa, vedträn och stenar, liar och värjor. Inge i Häggemåla t ex, han blev slagen tre slag i örat med en påk på Ålems krog 1664. Han hade kommit in, köpt en kanna öl, och som det står i anklagelsen "strax begynt överösa rättaren Anders Bengtsson med okvädingsord" och som så ofta i sådana här fall ledde detta till bråk och till dråp. Det kunde naturligtvis även vara andra anledningar. Det var inte alltid en förolämpning eller en utmaning av hedern och äran. Det kunde vara handfasta tvisteämnen som ägo gränser, skuldfordringar och ibland föll dråpslaget utan att det förekommit öldrickande.

Straffet för den som begått dråp var döden. För honom gällde principen som det står i Mose lag "den som slår ena människo så att hon dör han skall döden dö". Enligt den svenska lagen skulle dråparen ge "liv för liv". Så gick det också för många dråpare, som dömdes att halshuggas. En del blev dock benådade och dömdes till annat straff. I regel blev då straffet böter och att stå uppenbar skrift. Den dömde blev även ålagd att som det hette "berika målsägaren" dvs betala ersättning till de efterlevande. Detta var straffet som rättaren Anders Bengtsson fick för att han dräpte Inge i Häggemåla på Ålems krog. Han dömdes visserligen till döden av häradsrätten i Stranda härad, men hovrätten ansåg att Inge med rätta hade stor skuld i det hela genom att ha okvädat och provocerat samt dragit kniv. Detta med kniven bedömdes så att de tre slagen i örat blev självförsvar. Anders fick betala 50 daler till målsägaren och stå uppenbar skrift i Ålems kyrka.

Detta är den andra och sista delen av sammandraget från Rudolf Thunanders föredrag och har handlat om brotten som begicks under 1600-talet och hur Göta hovrätt bedömde de olika gärningarna. För den som vill söka mer kunskap hänvisas till dr Thunanders avhandling "Hovrätt i arbete".

Thor Sjöberg